

**HELA
SVERIGE.**

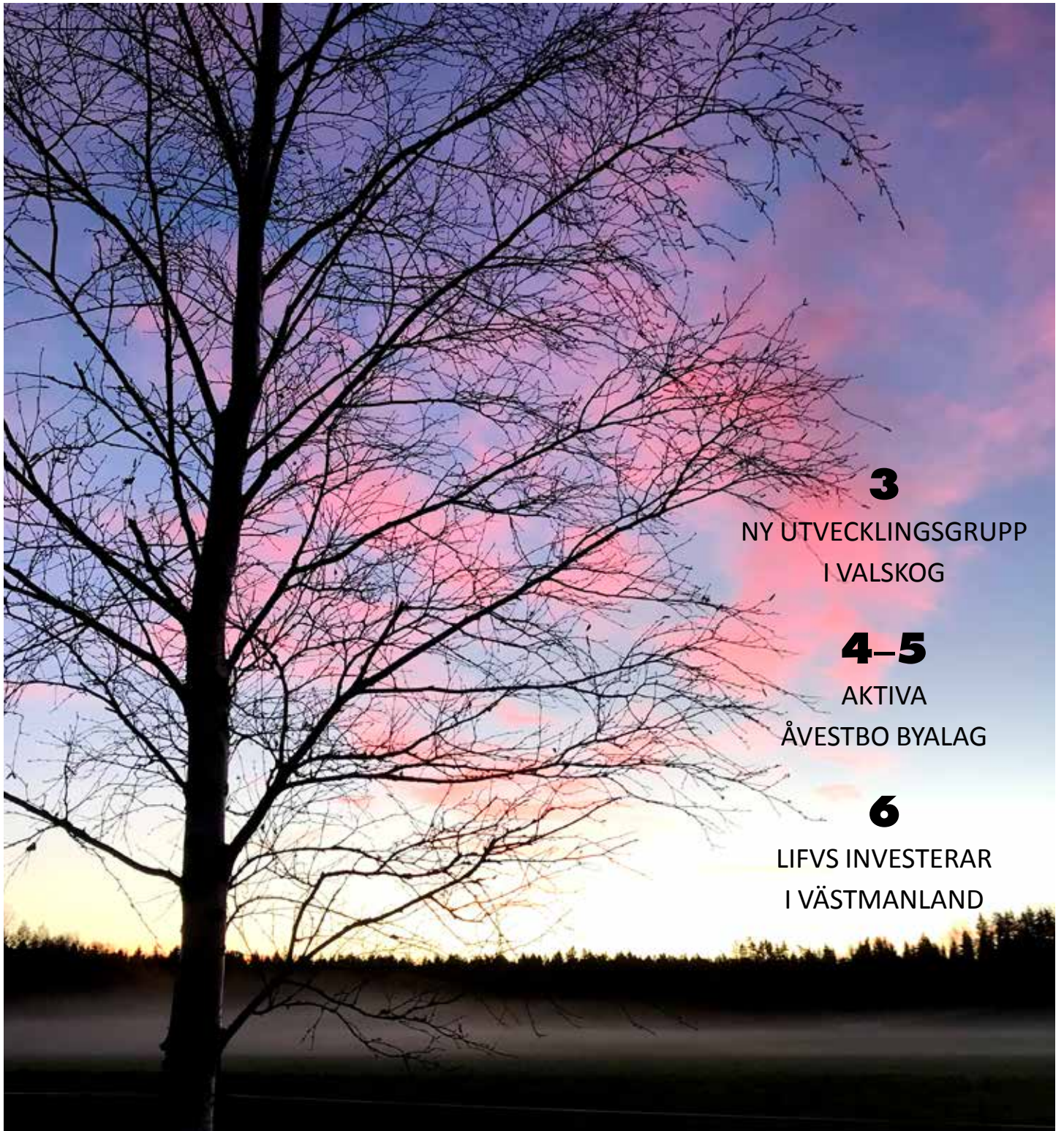
*Hela Sverige
ska leva!*

U-Svängen

Informationsblad från Länsbygderådet i Västmanland Nr 3/2020 • Nov

**LÄNSBYGDERÅDET
I VÄSTMANLANDS LÄN**

Upplaga 250 ex

3

NY UTVECKLINGSGRUPP
I VALSKOG

4-5

AKTIVA
ÅVESTBO BYALAG

6

LIFVS INVESTERAR
I VÄSTMANLAND

Redaktörens ruta

Nu är jag så förbaskat trött på den här coronapandemin. Lagom när man kände att nu kanske det är över och lättnader i isoleringen började införas så kom bakslaget i form av den så kallade andra vågen. Det känns lite tröstlöst men det är väl bara att kämpa vidare med att sprita och tvätta händerna och hålla avstånd. Det funkar ju bra det också, men det är inte lika roligt utan en kram då och då.

I det här numret har jag valt att skriva om hur Åvestbo byalag ordnade och byggde sin bygdegård som nog var en av de senaste bygdegårdsbyggnaderna i Västmanland. Jag har också talat med den senast startade utvecklingsgruppen som finns i Valskogsbygden utanför Köping. De siktar på att kunna bygga ett Allaktivitetshus i Valskog. Där planerar man också för en obemannad dagligvarubutik. Den sortens butiker har jag också skrivit lite om. På något sätt tycker jag att de här tre ämnena hänger ihop och kan vara aktuella för flera platser och utvecklingsgrupper i vårt län.

Nu hoppas jag bara på en coronafri vår där vi med förenade krafter kan sätta full fart med alla de aktiviteter som gör landsbygden till ett fullvärdigt bostadsalternativ vitt skilt från städernas stress och kriminalitet.

En stor kram till er alla.

Inge Larsson
Tel: 070-665 45 43
E-post:
virsboinge@telia.com

LÄNSBYGDERÅDET
I VÄSTMANLANDS LÄN

HELA SVERIGE SKA LEVA/VÄSTMANLAND

är en ideell förening. Rådet ska vara länken mellan centrala, regionala, kommunala och lokala aktörer. På så vis kan den lokala utvecklingen främjas.

Vill du eller dina kontakter läsa U-Svängen på nätet, gå till www.helasverige.se och klicka på "Välj länsbygderåd" för att se Västmanland.

ORDFÖRANDE HAR ORDET:

Vad kan jag säga? Den här situationen i samhället som vi har nu är väl inget som någon kunnat tänkt sig. Det mesta inom föreningslivet har gått ner på sparlåga och det är många som drabbats och kommer att drabbas av Covid-19.

Tänk på att ni som förening i Bygdegårdarnas Riksförbund kan söka bidrag för de nerdragningar er förening tvingats göra. Även via kommunerna går det att söka medel för detta. Uppdatera dig om villkoren genom att gå in på respektive hemsidor och se vad som gäller.

Trots alla besvär så kan ändå en del möten hållas digitalt vilket är ett suveränt verktyg som säkert kommit för att stanna. Åtminstone vid större möten och konferenser.

Men låt oss nu hjälpas åt att bekämpa pandemin genom att hålla avstånd, tvätta händerna och hålla ut så att allt kan återgå till normala förhållanden och vi kan ses igen.

Helen Fablin, Ordförande

LANDSBYGDS HELA SVERIGE
RIKSDAGEN 2022
JÖNKÖPINGS LÄN 20-22 MAJ

LANDSBYGDSRIKSDAGEN FLYTTAS IGEN

På grund av det rådande läget med Covid-19 och det nya förbudet mot större folksamlingar har Hela Sverige ska leva tvingats skjuta upp Landsbygdsriksdagen ännu en gång. Det nya datumet blir 20–22 maj 2022. Det passar ju bra. Då blir det högaktuellt att sätta fokus på landsbygdsfrågorna inför valet som kommer på hösten samma år. Platsen för riksdagen kommer även nu att vara Jönköping.

Självklart står de resor till Landsbygdsriksdagen kvar som vi lottade ut i samband med korandet av Årets utvecklingsgrupp. Vinnarna kommer att inbjudas till 2022 års Landsbygdsriksdag.

Vi återkommer självfallet med mer information när det blir aktuellt.

GRATTIS till er i Medåker

Vi i Länsbygderådet vill sända ett stort och hjärtligt Grattis till alla er i Medåker som kämpat för att få behålla er skola. Vi fick just nu veta att ni fått tillstånd att driva er friskola och att rekryteringen av elever är i full gång. Med detta har ni bevisat att det mesta är möjligt med idogt och målmedvetet arbete. Vi gläds med er i Medåker och önskar er all lycka med er nya skola.

Ny utvecklingsgrupp i Valskog

En ny lokal utvecklingsgrupp har startats i Valskog. Det är alltid lika roligt och intressant när en ny grupp ser dagens ljus. Det vittnar om att det fortfarande finns eldsjälar och framtidstro på den västmanländska landsbygden.

På hösten för ett par år sedan startades en grupp som skulle titta på möjligheten att starta någon form av utveckling i Valskogstrakten. Under fyra möten tog man temperaturen på bygden genom en SWOT-analys. Man tog reda på styrkor, svagheter, och omvandlade dessa till möjligheter och hot. Med detta som grund beslöt man att starta föreningen Valskogsbygden i utveckling ekonomisk förening. Man valde modellen ekonomisk förening för att få lite mer struktur och för att kunna söka bidrag för sina projekt.

Efter starten har verksamheten nu fått bra fart. Åtta arbetsgrupper har startats och motio- ner och skrivelser om utvecklingsprojekt har lämnats in till kommunen.

Gruppen som arbetar med att få till ett all-aktivitetshus är i full gång. Man undersöker nu möjligheterna att kunna bygga sitt hus i den björkdunge som ligger strax bakom samhällets affär. En central och vacker plats som ägs av kyrkan och ligger mitt i Valskogs centrum.

När vi talar med föreningens ordförande Christina Karlsson berättar hon att förhandlingar och sonderingar fungerar bra och att hon har stora förhoppningar om en snar lösning. Vår bygdegård är ju sedan länge ockuperad av skolan och nu när vi fått fart på ortens utveckling är vi i akut behov av någonstans där vi kan samlas och driva vår verksamhet, säger Christina.

En annan grupp arbetar med marknadsföring och hemsida. De har startat en Facebook-grupp som heter Värna om Valskog. Den har redan över 600 medlemmar.

Andra verksamma grupper är:

- Lekparker och aktivitetsplaner för barn och ungdomar
- Nya bostadsområden
- Bygdens historia
- Grannsamverkan och nattvandringar
- Säkrare cykelvägar
- Obemannad dagligvarubutik

Alla dessa grupper är i full gång med planering och genomförande av sina uppgifter.

Vi på U-Svängen kan inte annat än gratulera och imponeras av det driv som finns i Valskogsbygden. När folk går samman och enas om hur man vill ha det så stimulerar man varandra till oanade utvecklingsmöjligheter. Vi ser fram emot att efter Coronan få träffa alla er engagerade valskogsbor och vi kommer med stort intresse att följa er förenings utveckling.

Inge Larsson

Utvecklingsgruppen undersöker möjligheten att bygga ett allaktivitetshus i denna björkdunge, som ligger strax bakom samhällets affär.

Vi började med att ta bort träden.

Sedan förberedde vi grunden.

Grundformen var ett noggrant arbete. När cementbilen kom och plattan blev klar...

...kunde vi pusta ut ett tag.

Friluftsgudstjänst vid bygdegården.

AKTIVA ÅVESTBO BYALAG

Byalaget som byggde sin egen bygdegård

Vi var många som deltog i arbetet.

Nu började vi se hur vår byggnad skulle se ut.

Åvestbo är en liten by strax utanför Fagersta. Här finns det mycket aktiva Åvestbo Byalag. För drygt 10 år sedan hamnade byalaget i en stor och hotande kris. Man blev husvilla. De hade all sin verksamhet i Hemvärnsgården. Hemvärnet som ägde gården behövde då hela gården för eget bruk.

Byalaget kraftsamlade och gick samman med målet att bygga en egen bygdegård. Vi vet att flera byalag har lokalproblem därför vill vi nu berätta om det bygget för att visa att allt är möjligt om man går samman och viljan är stark.

Vi träffade byalagets ordförande Helen Fahlin som berättade att man beslutade att bygga en egen bygdegård. "I början famlade vi runt

lite. Men ganska snabbt hittade vi en tomt där vi ville bygga. Vi köpte den och började söka pengar till bygget. Vi fick nej från flera tilltänkta bidragsgivare. Varje nej kändes som en stor motgång. Vi samlades, slickade såren och gick vidare med nya försök. Till slut fick vi napp hos Boverket. De satsade 50% av byggkostnaden mot att kommunens motprestation var 30% och att byalaget ställde upp med 20% i form av kontanter och ideellt arbete. Den totala byggkostnaden hamnade på cirka 1,3 miljoner. 2008 blev det klart för byggstart och bygget stod klart och invigdes med pompa och ståt 2009.

Helen berättar att det var en stor fördel att man i Åvestbo har medlemmar med många olika kompetenser. Vi har personer med erfaren-

het av bygghandling och vi har lantbrukare med maskiner av olika slag. Det har naturligtvis hjälpt oss mycket, säger Helen och ler fönöjt när vi träffas utanför deras bygdegård i Åvestbo. Förutom det aktiva byalagets alla aktiviteter hyrs gården ofta ut till olika fester och samkväm.

Vi hoppas att den här artikeln startar byggtankar hos några av länets hemlösa byalag. Vill ni veta mera får ni gärna ta kontakt med Åvestbo Byalags och tillika Länsbygderådets ordförande Helen Fahlin. Hennes kontaktuppgifter hittar du på sista sidan i denna tidning.

Inge Larsson

Foto: Lifvs

En Lifvs-butik är en obemannad prefabricerad containerbutik, som är öppen dygnet runt.

BOKTIPS * BOKTIPS * BOKTIPS

DÄR ELDARNA DÅNADE

Det är namnet på den nya bok som Ekomuseum Bergslagen lägger på bokdiskarna i slutet av månaden. Det här är kanske inte en bok för den som under många år ägnat sig åt att studera frågor om Bergslagen.

Boken vänder sig mera till den nyfikne som vill veta vad Bergslagen egentligen är och vad man skulle kunna göra där.

Boken är skriven av den erfarna och kunniga författaren Bisse Falk. Han har tidigare skrivit böckerna Krasch, bom, bang och Järnladies, böcker som tidigare getts ut av Ekomuseum Bergslagen.

Lifvs investerar i Västmanland

Livsmedelskedjan Lifvs satsar nu på att expandera i Sverige och blickarna riktas nu på Västmanland.

Här finns flera orter som kan vara aktuella. Vi på U-Svängen har hört talas om platser som Ramnäs, Valskog och Medåker som aktuella för Lifvs obemannade dagligvarubutiker.

Butiken utgörs av en prefabricerad containerbutik på 27 kvadratmeter. Den levereras till orten på lastbil och lyfts på plats med en kranbil. Butiken är obemannad och öppen dygnet runt. För att kunna handla i butiken måste man registrera sig som kund. När detta är gjort får man en kod som fungerar som nyckel till affärsdörren.

Standard är att man bara är en i taget inne i butiken där man handlar och efter självskanning betalar i vanlig ordning. Det går också att efter en inkörningsperiod ordna så att flera kan handla samtidigt. Butiken är övervakad av kameror vilket medfört ett mycket lågt svinn som till och med är mindre än i de manuella butikerna.

Vi ringde upp projektledaren för etablering hos Lifvs, Theresa Turek, för att höra hur etableringen i Västmanland fortskrider. Hon berättade att hon rest runt i Västmanland och letat tänkbara och intressanta etableringsplatser. Hon säger sig åtminstone ha

hittat ett tiotal platser som skulle kunna vara intressanta för Lifvs att etablera sig på. Lifvs har redan fått bygglov på två platser och på ytterligare tre platser är bygglovshandlingarna inlämnade till kommunen. Men vi jobbar vidare med ordsbor och tillstånd från kommunala myndigheter för att komma igång med butiker på flera orter i Västmanland, säger Theresa Turek

Är detta intressant för din hemort kan du kontakta

Theresa Turek på
Tel: 070-782 06 26

E-post: therese.turek@lifvs.com

Klimatklivet

Det kom ett brev från Region Västmanland som var utformat som en intervju med Per Eriksson som är tjänsteman på Länsstyrelsen. Det handlar om bidrag för att minska utsläpp av växthusgaser.

Vi på U-Svängen tror att detta kan vara intressant för alla som har oljeeldade pannor i sina bygdegårdar eller som hittar på andra fiffiga lösningar som minskar behovet av fossila bränslen. Därför väljer vi att presentera brevet i originalskick:

Hallå där Per Eriksson på Länsstyrelsen! Vad är Klimatklivet?

– Klimatklivet är ett stöd som ges för åtgärder som genomförs för att minska utsläppen av växthusgaser. Det har till exempel utgått stöd till att byta ut oljepanna mot biobränslepanna. Allt som minskar klimatförändringarna går det att söka stöd för. Men det finns undantag. Solceller ingår inte i Klimatklivet då det finns ett särskilt stöd för den åtgärden.

Vem kan få stöd?

– Alla utom privatpersoner kan söka stöd från Klimatklivet. Sådana exempel är företag, kommuner, föreningar, stiftelser och andra organisationer.

Vad skall man tänka på?

– Störst minskning per investerad krona får stöd. Tänk kilo koldioxid per investerad krona. Inte för lönsamt, payback minst 5 år. Inte påbörjat innan beslut. Läs villkoren.

Så då kan en förening söka stöd för satsningar på sin bygdegård?

– Ja!

Hur gör man för att söka stödet?

– Det finns mer att läsa på länsstyrelsens hemsida:

www.lansstyrelsen.se/vastmanland/stat-och-kommun/miljo/energi-och-klimat/klimatinvesteringstod.htm

Ansökan gör du i Länsstyrelsens e-tjänst då ansökningsperioden är öppen.

På www.naturvardsverket.se/klimatklivet får du veta mer om ansökan.

När är nästa ansökningsperiod?

– Det är inte bestämt än. Titta på Naturvårdsverkets hemsida. Där kommer datum för nästa ansökningsperiod att publiceras.

Kommer ni att hålla något informationsmöte?

– Ja, men datum för det mötet bestämmer vi när vi fått veta mer om nästa ansökningsperiod. Följ oss på vår hemsida, där kommer vi att annonsera om informationsmötet.

Fakta ServiceLyftet

ServiceLyftet syftar till att utveckla den lokala servicen och därmed förbättra livsmiljön och förutsättningarna att verka, bo och vistas i gles- och landsbygder.

Coompanion fokuserar på att utveckla metoder och konkreta planer, delvis med hjälp av ny teknik, för att stimulera nyetableringar där butiker tvingats lägga ned på grund av lönsamhetsproblem alternativt nystart av lanthandel där behov identifieras. ServiceLyftet samverkar också om en utredning kring "Lanthandlarns Matkasse".

Utöver detta undersöks behovet av laddstolpar på landsbygden samt om det behövs lokala bensinstationer och öppen wi-fi. En annan utmaning är transport och logistikfrågor för leverans till och från landsbygd.

ServiceLyftet genomförs i Coompanions regi under 2018–2020 i samverkan mellan de sex regionerna Östergötland, Örebro, Västmanland, Jämtland, Gävleborg och Kalmar som är projektägare.

Mer information om

projekt ServiceLyftet:
ewa.engdahl@coompanion.se

NATURRUTAN

Havsörn

Den här gången tänkte jag berätta lite om havsörnen, vår i särklass största rovfågel med en vingbredd på uppemot två och en halv meter. Den häckar i Västmanland på skogsholmar i Mälaren och Hjälmaren, men har nu även spridit sig ut till skogsmarkerna där den gärna häckar intill någon sjö.

När den kommer flygande på nära håll så imponeras man verkligen av dess storlek. Typiskt för havsörnen är att den kommer med några sävliga och grunda vingslag som sedan följs av korta glidflygningar.

De gamla örnarna har en kort, vit och kilformad stjärt. Huvud och hals är ljusbrunt och näbben kraftig och gulaktig. Unga örnar är mera jämnt brunfärgade.

Havsörnen livnär sig i huvudsak på fisk men kan också ta både änder och gäss. Man ser ofta havsörnar som hämtar den skräpfisk som vinterfiskare lämnat kvar på isen.

På vintern är det ett populärt utflyktsmål att åka till Ängsö och titta på de havsörnar som samlas där och får fisk och fiskrens av Ängsöfiskaren. Det händer att man då kan se mängder av örnar sittande på isen och i träden. En utflykt dit i vinter när isen lagt sig kan jag rekommendera

Inge Larsson

**HELA
SVERIGE.**

*Hela Sverige
ska leva!*

LÄNSBYGDERÅDET I VÄSTMANLANDS LÄN

HÖR AV DIG!

Utnyttja möjligheten att berätta om din förening! Vad jobbar ni med? Hur kom ni igång? Planer?

"Ingen kan skriva" säger ni — bara ring eller maila till Inge Larsson, så får ni hjälp med att berätta!

Alla kontaktmöjligheter vid Inges bild här intill!

Du kan kontakta vem du vill bland styrelsens medlemmar – adresser här intill. Välkommen att höra av dig!

POSTADRESS:

Hela Sverige ska leva/
Länsbygderådet i Västmanland
c/o Regina Da Ré
Svedvi-Berga 11
734 92 Hallstahammar

Länsbygderådets styrelse 2020

Ordförande
HELEN FAHLIN
Korsbacksvägen 17
737 91 Fagersta
070-511 14 38
helen.fahlin@helasverige.se

Kassör
NILS-GUNNAR NILSSON
Rikshusvägen 1 A
722 33 Västerås
021-604 58, 073-638 10 78
nigun44@gmail.com

Sekreterare
REGINA DA RÉ
Svedvi-Berga 11
734 92 Hallstahammar
073-734 12 94
gina-julla@live.se

U-Svängen
INGE LARSSON
Kvarnängsvägen 10
730 61 Virsbo
070-665 45 43
virsboinge@telia.com

ANN-MARIE KARLBERG
Barkarövägen 14
736 93 Kungsör
072-510 45 25
ann-marie.karlberg@hotmail.com

MARLENE CARLSSON
Sotvretsvägen 4 A
739 30 Skinnskatteberg
073-665 20 80
balibuddha@hotmail.com

ANSVARIG UTGIVARE AV U-SVÄNGEN: Länsbygderådets ordförande Helen Fahlin.

Skickas till länets ca 110 lokala utvecklingsgrupper, kommunala tjänstemän, turistbyråer, organisationer som Coompanion, LRF, ALMI med flera samt myndigheter som Länsstyrelsen och Landstinget.